

מעדה

דעת ארת
אלקן אכד
ועבדהו

פטרון מערכת דעהו:

נתנדב לע"נ הרה"ח זאב ב"ר משה ע"ה
זו' האה"ח מרת פעריל ב"ר טובי' ע"ה

גליון קנט - פרשת ויחי - שנת תשפ"ד

גליון מיוחד לבחורי חמד • ערוכים מתוך משנתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

משנת החסידות

שיעורים בספר התניא פרק נא
שיעור קטו - א (פרשת תצוה תשס"ב)

ביאורים ויסודות מורחבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

מסילת ישרים

שיעורי השקפה ומוסר בדרך החסידות

באורך

נראה אור:

הכח והאור של

'פנימיות התורה'

עמוד ה'

ועל
הארץ
מתחת אין
עוד:
אופן של
גילוי אחדות
הבורא
בתחתונים

א. למען דעת כל עמי הארץ: כל הבריאה היא התגלית 'בפועל' של הבורא יתברך

ההבדל בין העליונים והתחתונים אינו אלא בכמה שמתגלה בהם אור האין סוף | בריאת כל העולמות כדי שייצאו כוחותיו של הקב"ה מכח אל הפועל | עיקר החידוש בבריאה: 'כשם שהוא שלם בבלי גבול, כך הוא שלם בגבול' | רק הטוב הוא מציאות אמיתית, והרע כלל אינו מצוי באמת | 'חיים' ו'מות' הם 'מציאות' והעדר מציאות' | כיון שהשי"ת הוא מציאות של טוב בלבד, אין הרע נחשב בגדר מציאות כלל

ב. ואין זולתך: פיתוי הרע בזמן הזה לדמות כאילו היא מציאות אמיתית

לעיתיד לבוא יתגלה שאין לרע מציאות אמיתית | כעת הרע נראה כאילו היא איזו מציאות, בכדי שתהיה בחירה חפשית | עונש הגיהנום ע"ד 'תיסרך רעתך' | הגיהנום הוא מקום של היפך המציאות | שמות הגיהנום מורים על כך | הגיהנום נקרא 'חושך' - על שם העדר המציאות | האור הוא בריאה הראשונה, ולכן נחשב כשורש כל המציאויות שבעולם | מהות העונש - כניסת הנשמה לאי-מציאות שנברא ע"י מעשיה הרעים | דבר זה הוא היפך מהות נשמה הנמשכת ממקור המציאות האמיתית

ג. אוהבי ה' שנאו רע: מציאות הרע גורמת עצבות וטעם מיתה

טבע העבירה לגרום ולעורר עצבות | עצבות הוא כמו טעם מיתה | אילו היה גלוי לכל את העצבות הנמשכת מעבירה היתה מבטלת את הבחירה | על כן מסתיר היצה"ר את השייכות בין העבירה לעצבות | באמת אין אפשרות לקבל תענוג ושמחה כי אם מצד הטוב

א.

למען דעת כל עמי הארץ: כל הבריאה היא התגלית 'בפועל' של הבורא יתברך

במדות דיליה בכל מדה ומדה וכו', דאי לא יתפשט נהוריה על כל בריין, איך ישתמודעון ליה, ואיך יתקיים (ישעיה ו, ג) מלא כל הארץ כבודו'.

עיקר הגילוי שבבריאה: 'כשם שהוא שלם בבלי גבול כך הוא שלם בגבול'

[ועומק הדבר שרצה הקב"ה בבריאת כל הנבראים, הוא שרצה כביכול שיבוא לידי התגלות הענין המבואר בדברי הראשונים (כתשובות השאלות לר' עזריאל מגירונא רבו של הרמב"ן) 'כשם שהוא יתברך שלם בבלי גבול, כך הוא שלם [אפילו] בגבול', והיינו שאע"פ שודאי שאור האין סוף אינו נגבול בשום גבול, אעפ"כ הוא נמצא גם במקום הגבול, בדיוק כמו שהוא נמצא בלמעלה מן הגבול, והוא כולל גם את ענין ה'גבול' כמו שהוא כולל את ה'בלי גבול', שאם אי אתה אומר כן, נמצאת מחסר שלימותו'.

מתגלה בהם; שלמעלה בעליונים מופיע הוא יתברך ביתר התגלות ובתוקף רב, יותר ממה שהוא מתגלה כאן למטה שהתחתונים אינם מקבלים בגילוי כל כך כי אם דרך מחיצות של הסתרים ולבושים רבים מאד.

בריאת כל העולמות - מפני שרצה הקב"ה שיתגלו כוחותיו מכח אל הפועל

והנה באמת כל ענין בריאת העולמות כולם וכל הנמצא בהם, עניינם הוא: מה שרצה הבורא ב"ה להביא את מדותיו לידי התגלות כביכול, והיינו לומר שכל התהוות העולמות והנבראים הוא ענין הגילוי והיצאה לאור של דברים שהיו עד עתה במצב של 'בכח', כמו גודל כוחו ויכלתו וכן חכמתו וחסדו וגבורתו וכו', והקב"ה רצה להוציאם ולגלותם שיבואו לידי 'בפועל', ומכך נתהוו כל הברואים, וכמו שאמר הרע"א מהימנא (וה"ק ח"ב מב): 'בגין דישתמודעון ליה

כתב התניא בפרק נא, וז"ל: והנה מהותו ועצמותו של אין סוף ב"ה שוה בעליונים ותחתונים וכו', וההבדל שבין עולמות עליונים ותחתונים הוא מצד המשכת החיות אשר אין סוף ב"ה ממשיך ומאיר בבחי' גילוי מההעלם להחיות העולמות והברואים שבהם, שהעולמות העליונים מקבלים בבחי' גילוי קצת יותר מהתחתונים וכו', והתחתונים אפילו הרוחניים, אינם מקבלים בבחי' גילוי כל כך, רק בלבושים רבים אשר אין סוף ב"ה מלביש בהם החיות והאור אשר ממשיך ומאיר להם להחיותם, עכ"ל.

ההבדל בין העליונים והתחתונים אינו אלא מצד דרגת ה'התגלות' של אור האין סוף

היוצא מדבריו ז"ל בקוצר אמרים, שבאמת אין שום חילוק והבדל בין החיות אשר האור אין סוף ממשיך ומאיר לתוך העולמות העליונים להחיות אותם והברואים שבהם, לבין החיות הנמשך לעולמות התחתונים, כי בכלם שורה אותה דרגה של מהותו ועצמותו יתברך בשוה, וכל ההבדל שביניהם הוא רק מצד הגילוי, איך הוא יתברך

פטרון הגליון - טבת

נתנדב ע"י ידידנו הנכבד
מוה"ר יוסף יהודה ניסענפעלד הי"ו
זכות הפצת התורה יעמוד לו ולכל משפחתו

כל ענין בריאת העולמות כולם וכל הנמצא בהם, עניינם הוא: מה שרצה הבורא ב"ה להביא את מדותיו לידי התגלות כביכול, והיינו לומר שכל התהוות העולמות והנבראים הוא ענין הגילוי והיציאה לאור של דברים שהיו עד עתה במצב של 'בכח', כמו גודל כוחו ויכולתו וכן חכמתו וחסדו וגבורתו וכו', והקב"ה רצה להוציאם ולגלותם שיבואו לידי 'בפועל', ומכך נתהוו כל הברואים

~

מאחר שביארנו שכל העולם כולו וכל הנבראים שבתוכו אינם אלא התלבשויות והתגלויות בפועל לאור האין סוף, הרי שהקב"ה עצמו כביכול הוא לבדו המקור והשורש לכל ומציאות שישנם בעולם. וממילא כיון שהש"ת הוא מציאות הטוב, ומקור לכל הטוב, ואי אפשר לכנות בו שום ענין של מציאות רע ח"ו, אם כן אין מקום למציאות הרע כלל בעולם

השורה ומלוכב במקום הגבול הוא מאוחד ממש עם אור האלקי הנמצא למעלה מן הגבול, ואין שום מעלה ורבותא באלקות שאינו מתלבש בגבול, כי אין כאן אלא אחדות אחת של 'הוי"ה אחד'. ולצורך זה הלביש הקב"ה את אורו הגדול בתוך הלבושים והגבולים של העולם הזה הגשמי, וכאשר אנו עובדים אותו בהיותנו בגוף ובמציאות מעשיות, הרי מתגלה שהקב"ה שורה גם בגבול ובגשמיים ודווקא משם אפשר להדבק בו ביותר שאת.

כל הנבראים הם גילויים 'בפועל' של אור האין סוף עכ"פ נמצא שכל ריבוי העולמות וכל הנבראים שאנו רואים בעינינו, כולם הם המשכות וגילויים של פרטי ענייני אלוקות שרצה הקב"ה לגלותם ולהוציאם מכח אל הפועל, והם באו לידי גילוי ע"י התהוות הברואים האלו. וכגון שכמה נבראים הם בעיקר התלבשות לגודל חכמתו של הקב"ה, כי נמצא בהם בינה יתרה המורה על שגב מעלת החכמה של מי שהשפיע זאת להם. ומאידך ישנם נבראים אחרים המורים ביותר על גודל חסדו של הש"ת המתפשט לאין שיעור וערך וכו' וכו', כי כל המידות והעניינים המתגלים בברואים עצמם, כולם הם התגלות ה'בפועל' של האור אין סוף, שרצה לגלות ולהוציא את כוחותיו יתרוך, והם באו לידי פועל בתוך עולמו שברא כרצונו.

רק 'טוב' מכונה בשם מציאות, ואילו הרע איננו נחשב למציאות כלל והנה ע"פ מה שנתבאר שכל הנבראים כולם וכל

הנמצא בעולם אינם אלא ההתגלות בפועל של אור האין סוף ב"ה, בזה יובן מה שרק מציאות ה'טוב' נקראת בשם מציאות, ואילו הרע איננו מוגדרת כלל כמציאות, אלא כהעדר המציאות, כדבר שכלל אינו קיים.

'חיים' ו'מות' מורים על 'מציאות' ו'העדר מציאות' וכמו שנאמר בתורה (דברים ל, טו) 'ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע', הרי ששיתף הכתוב את הטוב לחיים, ואת הרע אל המות. והנה חיים ומות מורים על ענין המציאות והעדר המציאות, כי כל דבר וחפץ המצוי וקיים - נקרא שיש לו חיים, וגם הדומם שבפשטות אין לו חיות, מכל מקום יש לו חיות של דומם, שבמציאותו הנמוכה הרי הוא מצוי ועומד. [ובעומק הדברים אכן יש לו חיות רוחנית ממש, רק היא נעלמה ונסתרת מאוד, וכידוע שאין שום בריה שבפעולם שאין לו חיות מאיזה ניצוץ אלקי, ורק מכך הוא מצוי ומתקיים]. ואילו מיתה הינו היא העדר המציאות, כי מהותה של מיתה הינו שנאמר על איזה דבר שכבר איננו נמצא כלל, וכלשון חז"ל 'מת ובטל ועבר מן העולם'.

[שורש הדברים בזה"ק (אדרא רבא קלה): ואי תימא והכתיב וימת וימת דאתבטלו לגמרי, לאו הכי, אלא כל מאן דנחית מדרגא קדמאה דהוה ביה, קרינן ביה מיתה, עכ"ל. הרי שהקושיא היתה שם מצד זה שפירושה של מיתה היא ביטול גמור והעדר המציאות בתכלית. ותירץ הוזה"ק דלאו הכי, כי בהשאלה נקראת גם כל ירידה במדרגה

ב.

ואין זולתך: פיתויי הרע בזמן הזה לדמות כאילו היא מציאות אמיתית

בשם 'מיתה'. ובוה יובן, שאף שבמיתת הגוף הרי הוא עודנו נמצא ומוטל לפנינו, ואיך נקרא זאת בשם 'מיתה' מאחר שלא נתבטלה מציאותו מכל וכל. אלא שזו איננה מיתה לגמרי בכל גדרי מיתה, אלא רק מיתה ונפילה ממדרגת 'מדבר', לומר שמעתה אין הגוף חי בדרגת מדבר רק במדרגת 'דומם'.

את החיים ואת הטוב, את המות ואת הרע והנה ממה שתלתה התורה את הטוב במציאות החיים ואת הרע בגדר המות, מבואר שרק הטוב נחשב למציאות אמיתית, ואילו כל ענין הרע ההווה בעולם איננו נחשב כלל באמת בגדר מציאות אלא כמות ייחשב. והטעם בזה יובן ע"פ האמור.

כיון שהש"ת הוא מציאות של טוב בלבד אין הרע נחשבת בגדר מציאות כלל

כי מאחר שביארנו שכל העולם כולו וכל הנבראים שבתוכו אינם אלא התלבשויות והתגלויות בפועל לאור האין סוף ב"ה, הרי שהקב"ה עצמו כביכול הוא לבדו המקור והשורש לכל דבר ומציאות שישנם בעולם. וממילא כיון שהש"ת הוא מציאות הטוב, ומקור לכל הטוב, כנאמר 'טוב הוי"ה', ואי אפשר לכנות בו שום ענין של מציאות רע ח"ו, אם כן אין מקום למציאות הרע כלל בעולם, שהרי מאחר שהש"ת אינו אלא טוב בלבד, והוא הוא מקור ושורש לכל המציאויות, שוב אין מקום לומר על דבר שאיננו טוב שיהא נחשב למציאות אמיתית.

אל עלינו להתפעל מפיתויי היצר ואכן זו היא עבודתנו וחובתנו שלא להתפעל ממנו, ושלא להניח את חושינו לקבל את השקר שרוצה היצור הרע להנחיל לנו ולהשריש בנו, רק להכיר ולזכור את האמת שאין מקום כלל לכל כזביו ואחיות עיניים שלו, וכדברי החובות הלבבות שם 'על כן אל יבהילך דברו - ואם עצמו חייליו, ואל יפחידך עניינו - ואם רבו עוזריו, וכמה היא קרובה מפלתו ואיבודו מהר אם תרגיש לחולשתו'.

עונש הגיהנום ע"ד 'תיסרך רעתך' והנה על פי הדברים האלה יובן ענין העונש הניתן למי שכן נכשל רח"ל ונפל לרשת היצר הרע, שנודע שהעונש על החטאים הוא הנפילה בגיהנום. ועומק ענין עונש הגיהנום יבואר היטב ע"פ האמור.

והוא, שכלליות ענין עונש הגיהנום הוא על דרך שכתוב (ירמיה ב, יט) 'תיסרך רעתך', כלומר שעיקר היסורים שמקבל האדם עבור חטאותיו, אין זה רק כעונש אשר הש"ת נותן לו כגמולו וכמעשה ידיו, אלא הוא התוצאה של הרעה עצמה שעשה וגרם בפעולותיו, כי שורש הרע עצמו הוא המעניש את האדם.

ואינו אלא דמיון ואחיות עיניים ממש, הרי לא היו הם פונים אליו כלל, ולא היה מקום כלל לכל התאוות הרעות ולכל המעשים הרעים הנובעים ממקור הרע, כיון שהיו כולם מרגישים בחוש ממש איך שאין להם חשיבות וערך עצמי כלל. ולכן הניח הקב"ה מקום לצד הרע והטומאה שיציגו את עצמם כאילו הם מציאות של אמת, וכאילו הם אכן נחשבים לדבר ממש ואמיתי, ועל ידי זה יפתו בני אדם אחרים ויצודם במצודם, וכדבריו הנודעים של החסיד בעל חובות הלבבות (שער יחוד המעשה פרק ה) 'כי עיקר כוונתו [של היצר] לאמת השקר, ומגמת חפצו להעמיד הכזב'.

רק לעתיד לבוא נשיג בשלימות שאין לרע מציאות אמיתית

אמנם על אף שכאמור זהו אכן אמת ויציב ונכון שהרע אינו מציאות כלל, וכל כולו איננו אלא העדר מציאות, מכל מקום בזמן הזה קודם התיקון השלם אין הדיבר גלוי ונראה לחוש הראות. והוא סוד כמוס שנשיג אותו בשלימות רק לעתיד לבוא, בעת שיעביר הקב"ה רוח הטומאה מן הארץ ותסיר ממשלת זדון מכל העולם, אזי נראה בחוש איך שכל הרע לא קיים כלל, ואיננו חשוב בגדר מציאות כלל.

הרע מעמיד עצמו כמציאות כדי שתהיה בחירה חפשית

אך לעת עתה שעדיין ישנה בחירה בין טוב לרע בעולם, אי אפשר להשיג ולהבין בשלימות איך ייתכן שהרע איננו קיים כלל. והטעם הוא, לפי שהניח הקב"ה מקום לסט"א ולכל כוחות הרע ונתן להם רשות שיעמידו את עצמם כאילו הם אכן מציאות קיימת ודבר אמיתי, כדי שיהיה בעולם מקום לבחירה חופשית ולקבלת שכר ועונש. כי אילו היו כל בני האדם רואים ומשיגים את דבר האמת והצדק שאין לו לרע מציאות אמיתית כלל,

פרק נ"א

וְהַתְחַתְּנוּנִים אֶפְלוּ הָרוּחָנִיִּים, אֵינָם מְקַבְּלִים בְּחִינַת גְּלוּי פֶלֶא
 קֵדָה, רַק בְּלִבוֹשֵׁים רְגִימִים, אֲשֶׁר אֵין סוּף בְּרוּף הוּא מְלַבֵּשׁ בָּהֶם
 הַחַיּוֹת וְהָאוֹר אֲשֶׁר מְמַשֵּׂה וּמְאִיר לָהֶם לְהַחְיוֹתָם. וְכָל פֶּה
 עֲצָמוּ וְנִבְרוּ הַלְבוּשִׁים אֲשֶׁר אֵין סוּף בְּרוּף הוּא מְלַבֵּשׁ וּמְסַתֵּיר
 בָּהֶם הָאוֹר וְהַחַיּוֹת, עַד אֲשֶׁר בָּרָא בּוֹ עוֹלָם הַזֶּה תְּחַמְרִי וְתַגְשָׁמִי
 מְמַשׁ, וּמְתַהוֹה וּמְתַחַח וּבְחַיּוֹת וְאוֹר, אֲשֶׁר מְמַשֵּׂה וּמְאִיר לוֹ
 אוֹר, הַמְלַבֵּשׁ וּמְכַסֶּה וּמְסַתֵּיר בְּתוֹךְ הַלְבוּשִׁים הָרְבִיבִים וְהָעֲצוּמִים
 הַמְעֲלִימִים וּמְסַתֵּרִים הָאוֹר וְהַחַיּוֹת, עַד שְׁאֵין נִרְאָה וְנִגְלָה שׁוֹם
 אוֹר וְחַיּוֹת

הגיהנום הוא מקום של היפך המציאות

כי הנה מקום הגיהנום הוא מקום של היפך כל המציאות שישנה, שהרי שורש כל המציאות שבעולם הוא הקב"ה בעצמו כנ"ל, והגיהנום הוא מקום של ההסתר הכי גדול שישנו על אלקות, והיינו שאין המציאות האמיתית של מי שאמר והיה העולם ניכרת שם כלל, ואין בו שום הכרה בכורא ית' שהמציא כל המציאות מעצם מציאותו. וכיון ששורה שם הסתר גמור על אלוקות מקור כל המציאות, נמצא שהוא הסתירה הכי גדולה לכלל המציאות.

שמות הגיהנום מורים על כך

ומהאי טעמא מצינו שהגיהנום נקרא בכמה מיני שמות המורים על העדר וביטול המציאות, שמנאום חז"ל בגמ' (עירובין יט.) כגון אבדון, באר שחת, צלמות, וכדומה. כי אכן זהו כל מהותו ומציאותו, שהוא מקום ציה וצלמות היפך המציאות האמיתית שהוא הקב"ה בעצמו.

הגיהנום נקרא 'חושך' - על שם העדר המציאות

וכמו כן נקרא הגיהנום מקום של חושך (ראה שם בגמ' שילפינו מפסוק (תהלים קז, י) 'ושבי חושך וצלמות'), שלכאורה יש להבין מאי נפקא מינה בזה אם חושך שם או אור, כי גם באור יומם אפשר לסבול צער רב ופורענות מזכרת עוון. אלא שרמזו לנו בזאת חז"ל שמהות הגיהנום היא כמהות החושך. שכמו שחושך איננו מציאות מצד עצמו, אלא הוא רק העדר מציאות האור, כי גדר החושך הוא רק זאת שאין כאן אור וממילא שורה החושך, וכדחזינו שכשיש מצב של חושך אין צריך השתדלות כלל להסיר אותו ע"פ פעולות ודברים, אלא ע"פ הבאת האור ממילא מתגרש החושך, ואין

נעשה שם ערבוביא של אור וחושך, אלא מעט אור דוחה הרבה מן החושך. כי כל מהות החושך איננו מציאות כלל, והוא רק העדר מציאות, ועל כן כשמופיע האור שהוא אכן מציאות, ממילא הוא מאיר בתוקפו בלא שום גרעון.

האור הוא שורש כל המציאות שבעולם

וכן חזינו שהדבר הראשון שברא הקב"ה בעולם היה מציאות האור, וכמו שנאמר בבריאת יום הראשון (בראשית א, ג) 'ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור', הרי שהאור הוא ראשית כל הבריות בעולם, וכיון שכן, החושך שהוא ההיפך ממנו הוא העדר המציאות.

ומעתה אפשר לכנות כל מציאות בשם 'אור', וכל דבר שהוא היפך מציאות נוכל לקרותו בשם 'חושך'. ומאחר שאמרנו שהגיהנום הוא מקום של אי-מציאות, שפיר הוא מקום של חושך ציה וצלמות.

קבלת העונש - כניסת הנשמה לאי-מציאות שנברא ע"י מעשיה הרעים

והנה האדם שנכשל בעבירה ח"ו, והרבה את שלטון הרע בעולם, הרי פעל במעשיו התחדשות של מציאות כזו שאיננה באמת מציאות, והיינו שהוסיף בעולם ברואים כאלו שכל מהותם הם באמת 'היפך מציאות'. ועל כן זהו ממש ענשו של החוטא, שמכניסים אותו לתוך הגיהנום שהוא מקום של היפך המציאות, ושם הוא מקבל את העונש על חטאיו. וביותר, שמקום זה עצמו הוא הוא מה שברא הוא בכח עוונותיו, כי ע"י מעשי הרשע שעשה מכח התגברות היצר הרע שבקרבו, הרחיב הוא את גבולי רשות הגיהנום, והוסיף מקום של היפך המציאות בעולם, ולשם עצמו הוא נכנס להיענש על כל פעולותיו. ועל זה נאמר

ג.

אוהבי ה' שנאו רע: מציאות הרע גורמת עצבות וטעם מיתה

המכוערים הללו שאין בהם כלום, ואינם חשובים אפילו להיקרא בשם מציאות כלל, ולהתרחק מהם מאוד בזוכרה את אשר יביאו עליה עצבות ויגון. אלא שנתן השי"ת מקום להסטי"א להעלים ולהסתיר את מקור העצבות הלזו, שלא ישימו בני האדם את לבם שהיא נגרמת מתוך העבירות, וגם זה בכדי שיהא עדיין מקום לבחירה, ושיוכלו בני אדם להיכשל גם בעוונות וחטאים.

עצבות הוא כמו טעם מיתה - והיתה מבטל ענין הבחירה

כי הנה טבע העצבות הוא כמו מיתה ממש, כי מי שהוא בעצבות באמת הרי הוא מרגיש טעם מיתה ממש, שהרי אין לו טעם בחייו ואיבד כל חשק לקום ולעשות משהו לתועלתו הנצחית. (ונרמז דבר זה במה שנתקלל אדם הראשון באכלו מעץ הדעת (בראשית ג, יז) 'בעצבון תאכלנה כל ימי חייך' וכן האשה (שם פסוק טז) 'הרבה ארבה עצבונך', תחת אשר הותרה 'כי ביום אכלך ממנו מות תמות', ולכאורה מדוע לא קיבל את ענשו המיועד לו, אלא הרי זה בא ללמד כי שני עניינים אלו שוים המה במהותם). ונמצא שאילו היה האדם נופל בעצבות מיד מכח העבירה שעשה, היה קרוב מאוד להבין ולהכיר שהחטא הוא מציאות של מיתה והעדר

'תיסרך רעתך', כלומר שהרעה עצמה שברא האדם במעשיו, היא היא הגורמת לו את היסורים והעונש על עוונותיו.

דבר זה הוא סתירה הכי גדולה לנשמה הנמשכת ממקור כל המציאות

והנה דבר זה, להימצא בתוך עולם של היפך המציאות, הרי הוא היסורים הכי גדולים שרק שייך לנשמה. שהרי עצם הנשמה היא חלק אלקי ממעל, והיינו שנמשכת מהאור אין סוף ב"ה עצמו שהוא מקור כל המציאות והוא לבדו הוא המציאות הכי אמיתית שיש בעולם (ראה באריכות בגליון קמט), ונמצא שגם הנשמה שיש בה מטבע הבורא ב"ה הרי כל מהותה היא מציאות אמיתית ממש. והנה כאשר מכניסים אותה לתוך מקום של אי-מציאות, מקום שאין ניכר שם כלל את שורש כל המציאות - השי"ת, הרי זה מר לה מר, כי היא הסתירה הכי גדולה לכל מהותה ומציאותה.

יסורי הגיהנום - היפך מהותה וטבעה של הנשמה

והנה כל מהות היסורים היינו מה שבא על האדם דבר שהוא נגד טבעו, וק"ו שכאשר הוא בא למציאות שהוא היפך עיקר מהותו, שדבר זה גורם לו תכלית היסורים והצער עד לאין שיעור. וכגון שכאשר נכוח האדם בגחלת או באש ח"ו הרי הוא מרגיש אז יסורים נוראים וגדולים, והטעם כיון שמציאות האש סותרת את טבע מזוג של עור האדם, ועל כן היא גורמת אליו צער ויסורים.

והכי נמי יובן בדין בענין גדול העונש באש הגיהנום, שענין זה שכופין את הנשמה הטהורה להימצא במצב של היפך מציאות, שהוא כל כולו היפך טבעה ומזגה, הרי זה היסורים הכי גדולים שרק שייך שיבואו עליה.

נקודות:

והנה האדם שנכשל בעבירה ח"ו, והרבה את שלטון הרע בעולם, הרי פעל במעשיו התחדשות של מציאות כזו שאיננה באמת מציאות, והיינו שהוסיף בעולם ברואים כאלו שכל מהותם הם באמת 'היפך מציאות'. ועל כן זהו ממש ענשו של החוטא, שמכניסים אותו לתוך הגיהנום שהוא מקום של היפך המציאות, ושם הוא מקבל את העונש על חטאיו

~

על אף שנתנו לו ליצר הרע מקום ורשות להעלים ולכסות את האמת, הנה אין זה משנה אותה כלל, כי האמת נשארת אמת, שרק הטוב בעצמו הוא מציאות האמיתית, ורק ממנו יכולים לקבל שמחה אמיתית ותענוג פנימי לנפש, ואילו החטאים והעוונות הם מציאות שווא, ואינם גורמים אלא עצבות ורעות רוח

באמת אין אפשרות לקבל תענוג ושמחה כי אם מצד הטוב

אך מכל מקום על אף שנתנו לו ליצר הרע מקום ורשות להעלים ולכסות את האמת, הנה אין זה משנה אותה כלל, כי האמת נשארת אמת, שרק הטוב בעצמו הוא מציאות האמיתית, ורק ממנו יכולים לקבל שמחה אמיתית ותענוג פנימי לנפש, וכמו שנאמר (משלי יג, ט) 'אור צדיקים ישמח', ואילו החטאים והעוונות הם מציאות שווא, ואינם גורמים אלא עצבות ורעות רוח, וכסיוס הפסוק 'זר רשעים ידעך' - שנגרם ממנו חושך ולא אור, היפך והעדר מציאות.

א.

צירוף פרשיות ויגש ויחי

ויחי יעקב בארץ מצרים וגו' (כו, כח).

תחלת פרשה זו באה כהמשך לסוף פרשת ויגש בלי הפסק ביניהם, וכתב רש"י על כך: 'למה פרשה זו סתומה, לפי שכיון שנפטר יעקב אבינו נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מצרת השעבוד שהתחילו לשעבדם, דבר אחר, שביקש לגלות את הקץ לבניו ונסתם ממונו'.

ויש לרמוז על כך בשמות אלו הפרשיות שהצטרפו ביחד על ידי הסתימה, כי 'ויגש' עם 'ויחי' הוא בגי' 'עין לב קין' עה"כ, שהם שלשת הדברים שנסתמו, ונרמזו בצירוף פרשיות אלו ביחד, שזה נהיה על ידי הסתימה, והוא בגי' 'גשן' וזהו מה שמסכים פרשת ויגש בפסוק (כו, כח) 'ויגש ישראל בארץ מצרים בארץ גשן'. וכן פסוקי שתי הפרשיות ביחד (ויגש קין, ויחי פ"ה) הם בגי' 'קץ' עה"כ, כי על ידי צירוף שתי הפרשיות נהיה כאן כיסוי על הקץ, שיתגלה במהרה.

ב.

אחדות והתכללות יעקב ויוסף

ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה וגו' (כו, כח).

איתא בספספ"ק אורה ישראל (ד"ה או יאמר) כי עיקר שנות הטובה של יעקב אבינו היו כאשר היה יחד עם בנו יוסף הצדיק, וזה היה במשך שתי תקופות בימי חייו, ושתייהן נמשכו למשך י"ז שנים כמנין 'טוב'. כי עד היות יוסף בן שבע עשרה שנה היה במחיצתו של אביו, ובסוף ימיו של יעקב היה שוב יחד עם יוסף במשך שבע עשרה שנה. וביאר עוד, כי יעקב אבינו הוא בחי' מדת התפארת המכוון כנגד היום השלישי בימי בראשית, והוא היום אשר 'הוכפל בו כי טוב', ולכן גם אצל יעקב היו שני פעמים אלו 'טוב' שנים, עיי"ש.

ויש להרחיב זאת עוד על פי דבה"ק, כי הנה גם ביום השישי המכוון כנגד מדת היסוד, מדתו של יוסף הצדיק, נכתב בתורה ב' פעמים 'טוב'. כי כשם שהיו אלו 'טוב' שנים של יעקב עם יוסף, כך גם היו שנים של יוסף עם יעקב, וגם עניינו של יוסף הוא 'טוב' כפול. ויש לומר כי מה שנתבאר בגודל מעלת היות יעקב יחד עם יוסף, הוא כאשר שניהם נכללים זה מזה. ולכן יש בחי' אחת אשר יעקב כולל בו את יוסף, ויש בחי' אשר יוסף כולל בו את יעקב.

ולפי זה יש לומר, כי ה'טוב' הכפול של היום השלישי הוא כנגד הבחי' אשר יעקב הוא העיקר, ויוסף כלול בו וטפול אליו. וה'טוב' הכפול של היום השישי הוא כנגד הבחי' אשר יוסף הוא העיקר, ויעקב כלול בו וטפול אליו. וביזה יבאר ההבדל בין שני הפעמים שהיו י"ז שנים יעקב ויוסף ביחד, כי ב'טוב' השנים הראשונות היה יוסף בבית יעקב, והוא בחי' היום השלישי שבו נטפול יוסף אל יעקב, ואילו באותו 'טוב' שנים שהיה יעקב במצרים, היה הוא נמצא אצל יוסף וטפול אליו, כמו שמצינו בו שהשתחוה אליו ונהג בו כבוד, כי היו שנים אלו בבחי' יום השישי שבו טפל יעקב אל יוסף, ונמצא ביחד ד"פ 'טוב' שבג' 'חיים' וזהו 'ויחי יעקב'.

ג.

חילוקי השבטים אינם בעצם נקודת היהדות

וישתחו לך בני אביך (טז, כח).

כתב רש"י: 'על שם שהיו מונשים הרבה, לא אמר 'בני אביך' בדרך שאמר יצחק (כו, כט). ויש לבאר את הענין.

ונקדים בזה, כי הנה עצם היהדות תלויה בגאון דוקא, אשר הנוגד לאם יהודית הוא יהודי. ואילו חילוקי השבטים תלויים באבות, כי כל אחד נמנה על שבטו 'למשפחותם לבית אבות'.

(במדבר א, ב). [והענין בזה נתבאר באריכות במקו"א, כי יסוד היהדות היא האמונה הפשוטה, ולכן היא תלויה באם שהיא בחי' אמונה. וגם על פי סוד הדברים, הרי אמונה היא בחי' נוק'. ואילו חילוקי הדרכים בעבודת ה', הוא דבר התלוי ועומד בהשגות ומהלכי השכל, ולכן הרי זה נתלה ונמשך אחר האב].

ולפי זה מבואר, כי הברור בין יעקב ועשו היה על עצם היהדות, אשר מיעקב אבינו השתלשלו כלל ישראל, ואילו עשו נדחה מן היהדות לגמרי. ולכן היה נצרך לדבר על 'בני אמו' של יעקב אבינו שייכעו לו, כי על נקודה זו התלויה באם היתה עיקר המערכה ביניהם. אבל השבטים הק' שנחלקו בדרכי עבודת ה', היה כל עניינם תלוי באביהם, ולכן אותם מכנים בשם 'בני אביך'.

ד.

כוחו המיוחד של חודש אדר

אוסרי לגנן עירה ולשורקה בני אתנו וגו' (טז, יא).

את התיבה 'עירה' קוראים כמו 'עירי', אבל כתיבתו היא 'עירה'. ועל ידי זה יוצא שם הוי"ה מסופי התיבות 'עירה' ולשורקה' בני אתנו, והוא הצירוף המכוון לחודש אדר. ובאמת הרי פסוק זה עולה על מלך המשיח וזמנו, כמו שרואים בתרגום ובתרגום יונתן. ואם כן הרי זה מורה על הכח הגדול של חודש אדר, שיש בו ענין שיכול להתהפך מן הגלות הגדולה ביותר עד להארה מן הגאולה העתידה ממש.

ואמרו חז"ל (פנינה יג) כי כיון שנפל הפור של המן על חודש אדר שמח שמחה גדולה וכו', כי סבר שבחודש זה יש חולשה למזלם של כלל ישראל, עיי"ש. אכן אילו היה משכיל להבין בצירוף שם הוי"ה המאיר בחודש זה, היה רואה כי צירוף זה נרמז בפסוק המורה על זמן הגאולה, ולא היה סובר להתגבר על כלל ישראל. ויש לומר כי המן שמע את קריאת זה הפסוק, אבל הבין כי הכתוב הוא 'עירי' כמו שהוא נשמע, ולא ידע את כתיבתו שהיא 'עירה' עם ה' בסוף, ולכן לא הבין כי צירוף השם של חודש אדר מרומז כאן. וזה נרמז במה שכתוב עליו 'הפיל פור הוא הגורל לפני המן' וגו' (אסתר ג, ד), כי 'עירי' הוא בגי' 'פור', לרמז כי בזה טעה המן בגורלו.

ויש לומר עוד, כי במה שעשה 'פור' נגד כלל ישראל, סבר כי יהיה בכוחו להתגבר לעומת הפסוק הזה המורה על הגאולה, שהרי 'פור' יעמוד לעומת 'עירי'. אבל באמת אפילו כמו שנכתב 'עירה', מתגברת הגאולה לעומתו, כי 'עירה' עם הכולל הוא לעומת 'פור'. וחודש אדר יש לו שייכות עם הוספת הכולל, שכן ידוע בשם הקדמונים (דבש לפי ג, יד בשם אהר"ק) על מה שכתוב בפרשתנו 'אפרים ומנשה כראובן ושמעון היו לי (פ"ה ה) שזה נרמז בחשבון הגי', כי 'אפרים ומנשה' הוא כמנין 'ראובן ושמעון' עה"כ, ומכאן סמך להוספת הכולל בחשבונות הגימטריאות. הרי שיש שייכות מיוחדת למנשה ואפרים עם הוספת הכולל, ויש שיטה בסדר החודשים אשר חודש אדר הוא חודשו של אפרים [וזה נרמז במה שבידך אותו יעקב אבינו יצדו לרוב' (פ"ה טז), בחי' חודש אדר שזמולו דגים], ולכן בחודש זה בפרט מוסיפים את הכולל. ואכן 'אוסרי לגנן עירה' עה"כ הוא בגי' 'אפרים מנשה', ולכן ודאי שנצטרף את הכולל לתיבת 'עירה' להתגבר לעומת ה'פור' של המן.

עוד יש ברמז פסוק זה, כי 'עירה ולשורקה בני אתנו' הוא בגי' כל אותיות הא' ב' מלבד האות נ', וכאשר עשה המן את העין גבוה חמישים אמה' (אסתר ה, ד) צירף בזה את האות נ' גם כן. וזה היה בחודש ניסן שהוא זמן גאולה, והצירוף של חודש ניסן יוצא מן הפסוק 'ישמחו השמים ותגל הארץ' (תהלים צו, יא) אשר תיבות אלו הם בגי' כל האותיות כולם. ולכן באותו החודש באה מפתחו, כאשר צירף גם את ה' לחודש אדר, והביאו למדרגת חודש ניסן.

ה.

ענין מה שלא נכתב שם הוי"ה בפרשיות אלו

לישועתך קייתי ה' (טז, יח).

איתא בספספ"ק עבודת ישראל (בפרשת ד"ה לישועתך) כי בכל הפרשיות מקץ ויגש לא נאמר שם הוי"ה כלל, עד לפסוק זה. וכתב בטעם הדבר כי בפרשיות אלו התחיל כל ענין הגלות, ולכן נעלם שם הוי"ה כי הוא בחי' הסתר על רחמי ה'. ואילו הפסוק לישועתך קייתי ה' מרמז על הגאולה העתידה, 'לכן נתגלה שם הוי"ה המרחם עלינו הפודנו והגואלנו במהרה אמן'.

והנה הפעם האחרונה שנוכר שם הוי"ה בפרשת וישב, הוא בפסוק 'ואשר הוא עושה ה' מצליח' (ל"ט, כט), ואחר פסוק זה ישנם עוד כ"ג פסוקים בפרשת וישב, ובפרשת מקץ יש קמ"ו פסוקים, ואחר כך בפרשת ויגש ישנם ק"ו פסוקים, ומתחלת פרשת ויחי עד הפסוק 'לישועתך קייתי ה' הם מ"ג פסוקים. ונמצא כי במשך שיי"ח פסוקים לא נזכר שם הוי"ה, ואחריהם בפסוק שיי"ט חזר השם להיזכר. ויש לרמז בזה, כי שיי"ח הוא בגי' 'קטגור', ואילו שיי"ט הוא בגי' 'סנגור' [בסוד מלאך מליץ אחד וגו' (אריב לג, ט), ואמרו חז"ל (שבת לב) כי אפילו סנגור אחד מתקבל כנגד המקטרגים הרבים, ולכן יתרון 'סנגור' על 'קטגור' הוא א']. והיינו אשר באותה תקופה התגברה מדת הדין והיה 'קטגור' על השבטים וכלל ישראל, ובפסוק לישועתך קייתי ה' נמתקו כל הדינים, ונמשכו סנגוריה ורחמים על בני ישראל.

ו.

תיקון גילוי סוד הקץ לפני הזמן

וישבע יוסף את בני ישראל לאמר, פקוד יפקוד אלקים אתכם והעליתם את עצמותי מזה (כ, כח).

יש לבאר למה כרך יוסף את בשורת הגאולה, יחד עם הבקשה להעלות את עצמותיו ממצרים.

ויש לומר כי עניינו של יוסף יש לו שייכות גדולה אל ענין הגאולה, שכן הוא בחי' 'משיח בן יוסף' אשר הוא חלק מסדר הגאולה. ולכן כל גדולתו של יוסף הצדיק, היא חלק מסדר הגאולה השלימה. וזהו ענין השנאה שנתעוררה עליו כאשר גילה את חלומותיו על גדולתו ומלכותו, כי גילה בזה חלק מסוד הגאולה. והגאולה היא ענין שנאמר עליו 'כי יום נקם בלבי וישגת גאולי באה' (ישעיה פ"ד, ד), ואמרו חז"ל 'מאי יום נקם בלבי, אמר רבי יוחנן ללבי גליתי לאבירי לא גליתי, רבי שמעון בן לקיש אמר ללבי גליתי למלאכי השרת לא גליתי' (ספדרין צ"ט), הרי שהוא צריך להיות סוד גדול, וכן נאמר לדניאל שנתגלה לו סוד הקץ 'סתום הדברים והתום הספר' (דניאל י"ד, ד). ולכן כאשר גילה יוסף את דבר גדולתו, הביא על עצמו קטרוגים גדולים. וזהו טעם מה שנאמר ויגער בו אביו (ל"ה, ט), כי דבר זה צריך להישאר סוד גדול, וצריכים לשמור אותו כסוד עד עת פקידה, ולכן 'אביו שמר את הדבר' (שם י"א). ובאמת מוצאים אצל שבט אפרים מבני יוסף שמעו בענין קץ גאולת מצרים ויצאו ממנה לפני הזמן (שפירי כ, יא), כי בני יוסף היו צריכים תיקון מיוחד בענין זה שלא לגלות את הקץ לפני הזמן.

ולכן השביע יוסף שלא יתחזקו עוד פעם בענין זה, לקחת את הגאולה בעצמם לפני הזמן, ולא יבואו שוב לידי מכירת יוסף וכל הקטרוגים. וזהו שאמר להם 'פקוד יפקוד אלקים אתכם' שימתינו עד שיפקדם הקב"ה, ורק אז יצאו ממצרים. וסיים ואמר כי על ידי זה יתוקן הפגם שנתפס בו בגלות את הסוד לפני הזמן, ולכן על ידי המתנתם יתקיים 'והעליתם את עצמותי' שיהיה לו עליה ותיקון, כאשר ימתינו על ידי דבריו עד שיפקדם הקב"ה.

באורך נראה אור: הכח והאור של פנימיות התורה'

א. בהתהלכך תנחה אותך: התורה הולכת אחר האדם לכל מקום

תבלין נגד היצר הרע היא התורה הקדושה | עיקר התבלין נמצאת בחלק של נגלות התורה | אדה"ר גורש מגן עדן והתורה יצאה יחד עמו | התורה מתלבשת בהלכות של ענינים גשמיים כדי שהאדם יוכל להידיבק בה גם אחר החטא | התורה אינה עוזבת את האדם גם כאשר נופל למקומות שפלים | תכלית התלבשות זו היא כדי שיחזור למצבו שקודם החטא | בשונה מפנימיות התורה שנדרש מן האדם להיות ראוי לה - נגלות התורה יורדים אחר האדם גם למקומות השפלים

ב. ונתתי משכני בתוכם: תכלית של פנימיות התורה - להשרות את שכינתו יתברך בעולם

תורתו של אדה"ר קודם החטא היתה ללא שום לבושים | הוא למד תורה כדי להשרות את שכינתו יתברך בעולם | בספה"ק ישנם אזהרות איך יתנהג אדם שרוצה ללמוד פנימיות התורה | נגלות התורה מבררים את הטוב מן הרע | פנימיות התורה ממשיך חיות לכל העולמות | עיקר התפקיד של בחור ישיבה הוא למסור נפשו ללימוד התורה | צריך לשאוף להיות ראוי לפנימיות וללמוד ספרי חסידות אשר שורשם בסודות התורה

ג. תצרנו מן הדור זו: פנימיות התורה עומדת לעומת כוחות היצר של דורנו

דורנו הוא דור עקבתא דמשיחא | היצר הרע קיבל כוחות עצומים לפתות את האדם | עצם הדבר שהיצרים הללו מהווים ניסיון עבורנו הוא הרחמנות הכי גדולה | הטעם שהיצר קיבל כוחות עצומים הוא כדי שייצאו כוחות הקדושה לאור עולם | פנימיות התורה היא 'התורה תבלין' של דורנו

א.

בהתהלכך תנחה אותך: התורה הולכת אחר האדם לכל מקום

נקודות:

הנה בתורה ישנם שני חלקים - נגלות התורה ופנימיות התורה, ואחד המקומות בהם מתבטא ההבדל בין שני החלקים הללו הוא אכן לגבי הענין של 'תורה תבלין'. עיקר האמור שהתורה יש בה כח להיות תבלין נגד היצר הרע, מתייחס כלפי נגלות התורה, מה שאין כן בפנימיות התורה

ע"י העסק עם ה'לבושים' יצליח לחזור ל'אור'

ובמילים אחרות: התורה אחר ההתלבשות - דהיינו נגלות התורה, מסייעת ביד האדם לחזור למעמדו ומצבו שקודם החטא; ע"י שיעסוק בנגלות התורה יוכל להידיבק באור התורה, ושוב ימשך ויחזור לפנימיות התורה, שהיא המדרגה של תורה קודם החטא. נמצא שנגלות התורה, הוא התורה שניתנה לאדם כדי להיות 'תבלין' לשבור את הכח היצר הרע. כי כאמור את החלק הזה של תורה קיבל האדם אחר שנכנס בו זוהמת הנחש.

התורה אינה עוזבת את האדם בשום מצב

וזו דרכה של תורה, שאפילו אם חטא האדם חלילה והרבה לפשוע, יורדת היא למקומו עמו; כדברי הפסוק (משלי ו, כב-כג): "בְּהִתְהַלֵּךְ תִּנְחָה אֶתְךָ בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עֵלְיָךְ וְהִקְצוֹתָּהּ הִיא תִּשְׁתַּחֲוֶה: כִּי נָרַמְצָה וְתוֹרָה אֹרֵךְ, לְהִיכֵן שָׂרָק לֹא תִלַּךְ - אִם אִסַּק שָׁמַיִם וְאֲצִיעֶה שְׂאוֹל - תִּלַּךְ הַתּוֹרָה אִיתְךָ! וְכִמוּ שֶׁאִמְרוּ חֲז"ל (מכות י) "תלמיד שגלה מגלין רבו עמו" - הגם שהתלמיד נפל רח"ל למצב שפלי, שגלגלו חובה ע"י חייב ואדם נהרג על ידו ומעתה עליו לנוס

התורה יצאה מגן עדן יחד עם אדם הראשון

אחר שאדם הראשון חטא בעץ הדעת ונפל ממדרגותיו וגירושהו מגן עדן, אז עשה הקב"ה חסד עם אדה"ר - שגם התורה גלתה ויצאה עמו מגן עדן! והיינו - מה הכוונה שהתורה יצאה מגן עדן - שמעתה התורה - שהיא כולה אור - מתלבשת בהלכות וסוגיות שנוגעים הלכה למעשה לדברים גשמיים וענייני העולם הזה. וכל זה עשה השי"ת, כדי שיהיה ביד האדם להבין את התורה ולדבק עצמו באורה וקדושתה גם במדרגה הפחותה שלו שאחר החטא. כי כיון שחטא כבר אין ביכולתו להשיג את פנימיות התורה אשר כולה אורות זכים ועליונים.

התרופה לחולאים רוחניים

המסילת ישראל פותח כאן בפרק ה' בדברי חז"ל (קידושין ל:): "בני בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין" - התורה היא ארוכה ומרפא נגד חולאי היצר הרע. על ידי שהאדם שם מעייניו בלימוד התורה, הוא מעדן את נפשו והיצר הרע נכנע בפניו ויכול להתגבר על ניסיונות הזמן.

עיקר התבלין מונח בנגלות התורה

הנה בתורה ישנם שני חלקים - נגלות התורה ופנימיות התורה, ואחד המקומות בהם מתבטא ההבדל בין שני החלקים הללו הוא אכן לגבי הענין של 'תורה תבלין'. עיקר האמור שהתורה יש בה כח להיות תבלין נגד היצר הרע, מתייחס כלפי נגלות התורה, מה שאין כן בפנימיות התורה. והגם שדברנו (ע"י בגליון קנח) שלא להתייחס לתורה רק כסגולה וכאמצעי נגד היצר אלא יש להחשיב את התורה בעצם, הנה כאשר מדברים למעשה על המעלות של נגלות התורה - חוץ מעצם הלימוד - יש לבאר את הענין שדוקא החלק הנגלה מעדן ומזכך את האדם, בעוד אשר החלק של פנימיות התורה - לפי ערך - אין לו את המעלה הזו וכדיתבאר להלן.

פרק ה'

כִּי אִין מִי שְׁמִפִּיר בְּחֵלֵי הַיֵּצֶר - רַע וּבְכַחוֹ הַמְּטַבֵּעַ בּוֹ, אֵלֶּא בּוֹרְאוֹ שֶׁבְּרָאוֹ, וְהוּא הַזֹּהֵרֵנוּ שֶׁהִרְפוּאָה לּוֹ הִיא הַתּוֹרָה, מִי אֲפּוֹא וְנִיחָה וְיִשָּׁחַ מִה שֶׁיִּשְׁקַח וּזְוִלְתָּה וְיִחְתָּה וְדָאֵי שְׁחִשָּׁף הַתְּמָרְיוֹת וְלָךְ וְיִנְבֵּר עָלָיו מִדְּרָגָה אַחֵר מִדְּרָגָה וְהוּא לֹא יִבִּין, עַד שֶׁיִּמְצֵא שְׂקוּעַ בְּרַעַה וְרַחוּק מִן הָאֲמִת הַרְחֵק גְּדוֹל, שֶׁאֲפִלּוֹ הַרְהוּרֵי דְבָרִים לֹא יַעֲלוּ עַל לְבּוֹ לְבַקֵּשׁ הָאֲמִת

וזו דרכה של תורה, שאפילו אם חטא האדם חלילה והרבה לפשוט, יורדת היא למקומו עמו; כדברי הפסוק: "בְּהִתְלַכְךָ בְּתַנְחָה אֶתְךָ בְּשֹׁבְבָה תִּשְׁמַר עֲלֶיךָ וְהִקְצוֹתָּהּ הִיא תִּשְׁיַחֲךָ", להיכן שרק לא תלך - אם אסק שמים ואציעה שאול - תלך התורה איתך! וכמו שאמרו חז"ל "תלמיד שגלה מגלין רבו עמו" - הגם שהתלמיד נפל רח"ל למצב שפל

~

אדם הראשון למד תורה כדי להוריד את השכינה לעולם הזה! כמו שדברנו בשיעורים הקודמים, שהתורה מצד עצמה נועדה כדי 'להמשיך' אור, אלוקות וקדושה בעולם הזה ובכל העולמות כולן. ולכן למד אדה"ר תורה כי המשכה זו היא תכלית לעצמה. והגם שהמשכת האורות והשראת השכינה נעשים על ידי כל חלקי התורה, אפס כי עיקר עבודה זו הוא ע"י פנימיות התורה. כי כשאדם לומד פנימיות התורה הוא דבוק בשמותיו של הקב"ה - בלי לבושים! זה גלוי וברור הוא, שכעת משרה 'שכינה בתחתונים'!

תמצית הדברים

נמצא לפי זה שעמדנו כבאן על החילוק בין נגלות ופנימיות התורה. נגלות התורה - עכ"פ החלק 'הנגלה' שבו, משמש לפי ערך כדי להיות תבלין נגד היצר, כי חלק הנגלה הם הלבושים המכסים על האור, ומטרתם הוא לרדת למקום היצר ולהכניעו. מאידך פנימיות התורה הוא אור ללא לבושים והסתרות, ולא ניתן בתורת 'תבלין' ואין מטרתו להכניע את היצר הרע, אלא כל עניינו הוא להשרות את שכינתו יתברך בתחתונים.

לערי המקלט, הנה שומה על רבו לצאת עמו גלות כדי שיוכל אדם זה להמשיך בלימוד התורה. כי התורה אינה נוטשת את האדם לעולם! היא ה'חבר נאמן' והמסור ביותר של האדם! התורה סומכת את האדם בכל מצביו הקשים! וזהו אשר חז"ל (תענית ז.) מדמים את התורה למים שיורדים ממקום גבוה למקום נמוך, כי טבעה ומהותה של

התורה היא שיורדת למקום נמוך, ואם האדם נופל למדרגות נמוכות - גם לשם התורה הולכת אחרי. התורה משפילה את עצמה עד המדרגה והמצב שהאדם נמצא בה, ומסייעת בידו להכניע את יצרו ולהתעלות מהמקום שנפל לשם - למדרגה נעלה יותר.

ענין זה הוא בעיקר בנגלות התורה; כי כדי ללמוד ולהבין 'פנימיות התורה' נדרש

ב.

ונתתי משכני בתוכם: תכלית של פנימיות התורה - להשרות את שכינתו יתברך בעולם

מקום וצורך להתעסק עם העבודה של בירור הטוב מהרע. זהו עץ של 'חיים' - שממשיך חיים מחי החיים לכל הבריאה כולה.

עיקר העבודה הוא בנגלות התורה אבל צריך לשאוף להגיע גם לפנימיות התורה

הגם שמדברים בפני בחורים - שאין להם עסק בפנימיות התורה, אמנם שומה עליהם לדעת מכל האמור ולשאוף שביום מן הימים ישיגו אף הם את הדרגה האמורה. אין כל ספק שעיקר עבודתו של אדם בימי הבחורות הוא - לקבל על עצמו עול תורה ולמסור נפשו על לימוד התורה. עליו להתמסר בכל לב למען התורה, להיות מוכן ומזומן להידבק בתורה כל חייו ולא לצאת לעולם מד' אמות של הלכה - זהו העיקר של כל בחור! אבל יחד עם זאת עליו לדעת, שאחר כל האמור, ישנו עוד 'עבודה', ישנו עולם מלא של פנימיות התורה - שאי אפשר כלל למפרט בשפוטות - וצריך לשאוף ולהגיע גם לתורה זו.

פנימיות התורה הוא מים שאין להם סוף

כשאדם נכנס ל'עולם' של פנימיות התורה נפתח בפניו עולם חדש - עולם חדש בפני עצמו, מים שאין להם סוף. ולא די שמתגלים לפניו האורות הנפלאים ששרויים שם, אלא שהתורה הזו גופא חוזרת ומאירה באור חדש את 'עולם הישן' - שהכיר עד הלום. נגלות התורה מקבלים באחת צורה חדשה לגמרי! כל התורה שלמד עד עתה מאירה וזוהרת באור יקרות.

מקום להתגדר

אחד הדברים המיחדים את פנימיות התורה הוא - שהניחו בו מקום להתגדר. כי החלק שלא נכתב בפנימיות התורה גדול ויותר על החלק שנכתב. כי זהו המהלך של פנימיות - שיפתח אצל האדם בעצמו מקור ומעין של השגות וחיידושים.

ובאמת גם בנגלות התורה החלק שטרם נכתב גדול מהחלק שכבר נכתב, ובכל דור מתרבים ספרים המחודשים

[צרכים להדגיש שוב: המטרה של כל התורה כולה, גם חלק הנגלה, הוא להשרות שכינה בתחתונים, וכל המדובר כאן הוא רק לפי ערך הדברים].

הצדיק לומד תורה כדי להידבק בשמותיו של הקב"ה

ולכן ישנם בספה"ק כל מיני אזהרות לאדם הרוצה לגשת ללמוד פנימות התורה. כי פנימיות התורה היא תורה של צדיקים שאין מטרתה לזכך את היצר, וכל כולה לא נועדה אלא למי שכבר אין לו עבודה נגד היצר הרע - 'ער האלט שוין נאכדעס'. אדם שהכניע את יצרו וכבר דומה במקצת לאדם הראשון קודם החטא, הוא כבר דומה במקצת למצבם של כלל ישראל במתן תורה כאשר פסקה זוהמתן, הוא כבר עומד על איזה דרגה, הוא הרי צדיק - או אז הוא זוכה להשיג חלק חדש בתורה ולומד תורה על מנת להידבק בשמותיו של הקב"ה.

עץ הדעת הוא עבודת הבירורים ועץ החיים הוא המשכת חיים

וזהו מאי דאיתא בזה"ק (ח"א כז.) שפנימיות התורה הוא רזא דעץ החיים - ונגלות התורה הוא רזא דעץ הדעת. והיינו מה שביארנו כאן; כי 'עץ הדעת טוב ורע' הוא ענין 'בירורים' - לברר את הטוב מן הרע. וזהו יסוד נגלות התורה - שמלמדים את האדם את הדברים אשר יעשה וחי בהם, לדעת מהו 'טוב' ומהו 'רע' ועל ידם מקבל את הכוחות הדרושים לו כדי לברר את הטוב מתוך הרע.

אולם עץ החיים אינו עוסק עם הרע כלל, בגן עדן לא היה בכלל רע, ולכן לא היה שם

פרק כ"ו

אָךְ תְּקַדּוּשׁ, תְּדַבֵּק תְּמַיֵּד בְּאַלְהֵיוּ וְנִפְשׁוּ מִתְּהַלְּקֵת בֵּין תְּמִישְׁפִּלוֹת הָאֲמִתִּיּוֹת בְּאַהֲבַת בּוֹרְאָו וְנִרְצָתוֹ, תִּנְהַג נְחִישׁב לוֹ בְּאֵלֵי הוּא מִתְּהַלְּךָ לְפָנָיו ה' בְּאַרְצוֹת תַּחֲתִיּוֹם עוֹדְנֵנוּ פֶּה בְּעוֹלָם תִּהְיֶה... בִּי תִשְׁכַּחַנָּה שׁוֹרְהָ עֲלֵיָהֶם כְּמוֹ שְׁחִיטָהּ שׁוֹרְהָ בְּמִקְדָּשׁ

אין כל ספק שעיקר עבודתו של אדם בימי הבחירות הוא - לקבל על עצמו עול תורה ולמסור נפשו על לימוד התורה. עליו להתמסר בכל לב למען התורה, להיות מוכן ומזומן להידבק בתורה כל חייו ולא לצאת לעולם מד' אמות של הלכה - זהו העיקר של כל בחור!

זהו זמן של 'החושך יכסה ארץ' וכדי לגרש את החושך הזה, צריכים להאיר את הנשמה עם אור פנימיות התורה! פנימיות התורה נותנת לאדם בהירות באמונה! הוא רואה את האור והאמת של התורה. ועל ידם יש לו הבנה עמוקה בעולם, הבנה עמוקה בתורה, הבנה עמוקה בדברי חז"ל והבנה עמוקה להעריך נכונה את קדושת הצדיקים

הנה ישנו ענין שכבר נוגע אליו מעתה וזה לימוד 'חסידות'. כי הגם אמת שבחורים אינם לומדים קבלה, צריכים הם אמנם לקבוע זמנים - בעיקר בשבת קודש - לעיין בספרי חסידות שנוגעים בענינים פנימיים שיונקים מסודות התורה. אם לומדים ומתבוננים בספרים מסוג זה, ממשיכים אור ואלוקות על הנשמה, ועם הזמן מתעלים ומזדככים עד שזוכים לאור גדול.

גילויים והשגות של תורה. ואם הקב"ה עוזרו לאדם והוא לומד ומשיג קצת פנימיות התורה, הנה נפתחים בפניו שערי אורה ומתגלים לו חידושים בלי גבול וסוף.

צריכים לקבוע שיעורים בספרי חסידות

חוץ מן האמור ששומה על כל בחור לשאוף להיות ראוי להגיע לחלק הפנימי של תורה,

ג.

תצרנו מן הדור זו: פנימיות התורה עומדת לעומת כוחות היצר של דורנו

בזמן מלחמה שולפים את כל כלי המלחמה

עד הלום דברנו איך הוא סדר הדברים בימים וזמנים כתיקונם, כשמצב העולם הוא פחות או יותר על מקומו ומעמדו. אז אכן נגלות התורה הוא התבלין להכניע את היצר הרע, ופנימיות התורה היא עבור המטרה - להשראת השכינה ולהמשיך קדושה בעולם.

אבל בימינו אנו עקבתא דמשיחא - שאפשר לכוונתם בהחלט 'עידן מלחמה' - ישנו הנהגה שונה מהרגיל. השי"ת נתן רשות שפנימיות התורה, גם היא, תהיה כלי להכניע את היצר הרע. ועל זה איתא בזה"ק (ח"ב דף קכד:): "בהאי חיבורא יפקון מגלותא" - זהו חידוש מיוחד עבור הדור האחרון.

[הגם שאור פנימיות התורה בוודאי יכול מצד עצמו לבטל את היצר לגמרי, אמנם צריכים לדעת, שהשי"ת נתן רשות ליצר הרע להסתיר את האור - שזהו בעצם הגזירה של 'ויגרשוהו מגן עדן' - והבחירה לא התבטלה, אבל עדיין יש בזה תבלין גדול וחזק נגד ניסיונות היצר הרע].

הסטרא אחרא קבלה כוחות עצומים מן השמים

אנו נמצאים בדור לא פשוט כלל, יש לנו כיום עסק וענין עם יצר הרע'ס חזקים וגדולים מדורות עברו. הטכנולוגיה מעמידה בפני האדם פיתויים שונים ומשונים שלא היו לעולמים. כשאומרים שהיצר הרע של עקבתא דמשיחא הוא היצר הכי גדול - אין זו סתם אמירה בעלמא! אכן היצר הרע תקיף ונורא עשרות מונים מאשר הדורות הקודמים. ואין זה מקרה חס ושלום אלא שמן השמים ניתנו לו כוחות עצומים עד הרבנים שמתעסקים בחיזוק הענינים הללו אומרים שהם ממש מרגישים שהסטרא אחרא נלחמת נגדם. הם צריכים כוחות מיוחדים כדי להצליח במערכות הללו.

זה לעומת זה ניתן רשות לגלות את סודות התורה

צריכים להבין כי כמו שבדורנו נתנו

ליצר הרע כוחות גדולים מבעבר, כך גם נתנו זה לעומת זה, כוחות עצומים לצד הקדושה - כוחות גדולים שלא התגלו בעבר. והם הכוחות של פנימיות התורה; אם מלפנים היו צריכים להיות במדרגה גדולה ונעלה כדי לזכות להיות ראויים ללמוד פנימיות, ומאדם אשר רצה לגשת אל הקודש נדרש היה להיות באיזה בחינה של פסקה זוהמתן. הנה בזמננו שכוחות הרע קבלו רשות לצאת נגדנו למלחמה, קבלנו גם אנו לעומתם, כוחות דקדושה לצאת נגדם במלחמת אש דת השערה, ומעתה יש מקום והיתר גם ליהודי שאינו בדרגה הראויה - ללמוד פנימיות התורה.

כי אור פנימיות התורה הוא אור גדול כל כך, שיש בידו להכניע את החושך הגדול שאנו שרויים בו, את כל אותם קליפות ומינות, אפיקורסות וזנות שהיצר מפיץ בזמננו. זהו גם החידוש של תורת החסידות; שהיא בנויה ומיוסדת על פנימיות התורה. תלמידי הבעש"ט הורידו לעולם אור שורשו בסודות התורה - והורידוהו עד אלינו - שגם יהודים פשוטים יוכלו להבין ויהיה להם שייכות עם האור של פנימיות התורה.

איכה נחשבו לנבלי חרש?

פעמים רבות עולה התמיהה - בפרט אצל רבנים ועסקנים שמטפלים באנשים שנלכדו ונפלו לבאר שחת - ושואלים: מה פשר הדבר שכלל ישראל יכלו לרדת לכזה שפלות? אכן אמת שהיצר מאד חזק, אבל איך יתכן שיהודים יפלו לכאלה מקומות נמוכים ושפלים? איך נכשלים בכזה יצר הרע גס ועכור? הרי אנו עם קדוש! הבלי האינטרנט לא היו אמורים להוות ניסיון עבורנו כלל! הרי הם מוכרים הבלים הבלים, דברי שטות

פרק כ"ו

אַף מְצִיאֹת תְּחִסְדֹת עֲצֻמוֹ הוּא דְכָר עֵמֶק מְאֹד לְתִבְיָנוּ עַל נְכוֹן, וְהוּא מְיֻסָּד עַל יְסוּדוֹת תְּחִמָּה רַבָּה וְתִקּוֹן תְּמַעֲשָׂה בְּתַבְלִית, אֲשֶׁר רְאוּי לְקַל תְּכֵם לֵב לְרַדֵּף אֲחֵרָיו, פִּי רַק לְתַחְמִים לְתַשִּׁיגוּ בְּאַמְת, וְכֵן אֲמָרוּ וְל' (אבות ב), "וְלֹא עִם הָאָרֶץ תְּחִסֵּד"

זהו זמן של 'החושך יכסה ארץ' וכדי לגרש את החושך הזה, צריכים להאיר את הנשמה עם אור פנימיות התורה! פנימיות התורה נותנת לאדם בהירות באמונה! הוא רואה את האור והאמת של התורה. ועל ידם יש לו הבנה עמוקה בעולם, הבנה עמוקה בתורה, הבנה עמוקה בדברי חז"ל והבנה עמוקה להעריך נכונה את קדושת הצדיקים.

פנימיות התורה נותנת לאדם אור חדש לגמרי. צריכים להשתמש עם כלי המלחמה שהשי"ת נתן לנו לעמוד נגד ניסיונות הזמן! זה מה שאומר כאן המסילת ישרים: הריבוננו של עולם בכבודו ובעצמו ברא את היצר הרע, והוא יתברך יודע שאין נגדו כל עצה ותחבולה זולת כוח התורה! זהו התבלין והתרופה והכח שיכניע אותו, ורק זה 'עובד' ומצליח במשימתו. ועל זה בא הזוהר הקדוש ואומר: שבדור האחרון, דור עקבתא דמשיחא, עיקר התבלין הוא פנימיות התורה.

• הנה אצל בני הרה"ק הרר"א מדויקוב זי"ע היה סדר מיוחד ביניהם, מי יכנס אצל אביהם הק' בערב שב"ק להביא אליו את הטלית להתעטף בה. פעם אחת כאשר היה זמנו של הרה"ק מראזוואדוב זי"ע להכניס את הטלית אל אביו, התבטא הרר"א ואמר לו: 'סאיז נישטא בדורינו איינער וואס זאל אזוי ארום קריכן מיט די שטייול אין הימל, ווי דער הייליגער ווישניצער רב' (אין בדורינו מי שיקול להסחוב כן בשמים עם המגפיים, כמו הרב הקדוש מווישניצא) - ה"ה הרה"ק בעל 'ארי' דבי עלאי' מווישניצא זי"ע, והוסיף והפליג במעלתו: 'א קומה שלימה מעילא לתתא ומתתא לעילא, יעדע האר פון זיין בארד איז אויסגעארבעט בלתי לה' לבדו. דער וואס עסט פון זיין קוגל שבת, איז א טובה פאר אים, און פאר דורות, און פאר דורי דורות, און אפשר גאר לעת התחייה!' (הוא 'קומה שלימה' מעילא לתתא ומתתא לעילא, כל שעה בזקנו מבוררת בלתי לה' לבדו. מי שיאכל מן הקוגל שלו בשבת, תהיה מזה טובה עבורו, ואף לדורות, ולדורי דורות, ואולי אפילו לעת תחיית המתים!).

כאשר שמע הרה"ק מראזוואדוב את הדברים, החליט מיד כי הוא מוכרח להיות אצל הרה"ק מווישניצא ולאכול מן הקוגל שלו בשבת. אבל כל עוד שהיה אביו הרר"א בביתו בדויקוב לא רצה הרה"ק מראזוואדוב לעזוב את אביו. אכן הרר"א היה נוסע כמה פעמים על שבת למקומות אחרים, והחליט הרה"ק מראזוואדוב לעצמו, כי באחת מאותן שבתות יסע אביו מביתו, יסע הוא לווישניצא.

כעבור זמן מה אכן הודמן הדבר, והרר"א התעתד לנסוע מדויקוב לשבת. אבל לפני שנסע מביתו, הזמין הרר"א את כל בניו וקיבצם יחד, והזהירם בגזירת כיבוד אב שהוא אוסר עליהם לעזוב את העיר לשבת הבאה, ואמר זאת בחומרה גדולה 'ס'זאל זיך נישט קיינער דערוואַגן' (שאף אחד לא יעז) לעשות כן. אחר שנים רבות כאשר סיפר זאת הרה"ק מראזוואדוב לבניו, אמר להם כי באותה שעה חשב לעצמו: 'וועל איך זיין א שייגעץ, איך וועל עובר זיין אויף כיבוד אב, אבער פון דעם קוגל מוז איך עסן!' (אהיה 'שיגעץ' ואעבור על כיבוד אב, אבל את הקוגל הזה מוכרח אני לאכול!), ואכן קם ונסע על שבת לווישניצא. [כמובן כי אין

לנו כל השגה בדרכי הצדיקים זי"ע אשר מאד עמקן מחשבותיהם ונגבדו דרכיהם. ובפשטות י"ל כי הבין הרה"ק מראזוואדוב שלא היתה כוונת אביו אלא לנסותו, אם יהיה הדבר חשוב כ"כ בעיניו, עד שינסע עבור כך לספק כיבוד אב].

כאשר הגיע לווישניצא היה זה בערב שבת אחה"צ, ומיד ראתה אותו הרבנית שהיתה בתו של הרה"ק בעל 'שמח משה' זי"ע והכירה אותו, שהרי הוא היה חתנו של בן אחיה הרה"ק בעל 'ייטב לב' זי"ע. שלחה הרבנית את הגבאי אל האריה דבי עלאי, באמרה אליו כי יגיד לפני הרבי: 'אונזער משה'לע איז געקומען אויף שבת, זאל מען אים מקרב זיין' (משה'לע שלנו הגיע לשבת, וצריכים לקרבו). הלך הגבאי ואמר את הדברים בפני האריה דבי עלאי, אבל הוא כבר היה באותה שעה שקוע בשרעפיו בהתלהבות אש קודש לקראת שבת המתקרבת, וכאשר אמר לו הגבאי את הדברים, הגיב בנהימה: 'אַה אַה' ולא ענה לו כלום. חזר הגבאי אל הרבנית ואמר לה מה שהיה, ציוותה עליו הרבנית כי ילך בשנית ויאמר לו את הדברים. אבל כמעשהו בראשונה כך מעשהו בשניה, כי כל כך היה שקוע במחשבותיו בעולמות העליונים ולא הרגיש כלל מה שאומרים לו. החליטה הרבנית ללכת אליו בעצמה, ואמרה לו בקול: 'אונזערע משה'לע איז דא, ער איז געקומען אויף שבת, מ'דארף אים זעהן מקרב צו זיין' (משה'לע שלנו כאן, הוא הגיע לשבת, צריכים לקרבו), אבל גם אליה הגיב האריה דבי עלאי: 'אַה! וואס זאגסטו! וואס זאגסטו!' (אַה! מה את אומרת!). הפטירה הרבנית ואמרה: 'ס'איז נישט דא צו וועם צו ערדן... (אין עם מי לדבר...)'. וכך נשאר שם הרה"ק מראזוואדוב בשב"ק בלי שיתייחס האריה דבי עלאי אליו במיוחד, אכן בין כל הבאים טעם גם הוא מן הקוגל, ותיכף אחר השבת חזר לדויקוב.

ויהי כאשר חזר הרר"א לביתו אחר שב"ק, פנה הרר"א אל בניו ושאל אותם: 'איז איינער אוועק געפארן אויף שבת?' (האם מי מכס נסע מכאן לשבת?), ענו כולם ואמרו כי 'משה'לע' - הלא הוא הרה"ק מראזוואדוב - נסע לווישניצא. קרא לו הרר"א ואמר: 'נו, האסט עובר געוועהן אויף כיבוד אב, זאג כאטשיג וואס דו האסט געזעהן' (נו, עברת על כיבוד אב, אמור לפחות מה ראית שם). ענה הרה"ק מראזוואדוב ואמר לו: 'טאטע, אויב ס'וועט דיר נישט פארדריסן' (אבא, אומר לך רק אם זה לא יצער אותך), ענה הרר"א: 'ניין, ס'וועט מיר נישט פארדריסן' (לא, זה לא יצער אותך). אמר

הרה"ק מראזוואדוב: 'איך האב צום ערשטן מאל געזעהן א רבי'ן' (לראשונה ראיתי רבי'ן). טפח הרר"א על כתיפיו, ואמר: 'גוט'ס געפעלט גוט'ס' (טוב מוצא חן בעיני טוב), ובזה הסכים עמו למפרע על כל הדבר.

שנים רבות אחר זה המעשה, בהיות כבר הרה"ק מראזוואדוב אבד"ק בראזוואדוב, והאריה דבי עלאי כבר לא היה בזה העולם. פעם אחת נפל הרה"ק מראזוואדוב למשכב, והיה חולה מאד עד אשר התייאשו הרופאים ממנו, וכבר שכב בלי הכרה עם חוס גבוה, ולא ידעו מה אפשר לעשות עמו. פתאום ראו איך הוא מרים את ידו הק' ומורידה, ומיד התחיל להזיע וירד חוס גופו, עד שאחר זמן מה פתח את עיניו הק' וכעבור זמן לא רב הבריא לגמרי. כאשר התעורר מחוליו סיפר לבניו הק': 'איך האב געזעהן דעם ווישניצער רב, האב איך אים געזאגט: 'איך האב געהאט פון אייער קוגל שבת, איך בין יעצט אין א עת צרה, זע מיר צו העלפן'. האט ער מיר געזאגט אז איך וועל האבן א רפואה שלימה, האב איך אים געזאגט 'איך גלייב נישט, געבט מיר די האנט', האט ער מיר געגעבן די האנט' (ראיתי את הרב מווישניצא, ואמרתי לו: 'אכלתי מן הקוגל שלכם בשבת, וכעת הנני בעת צרה, ראו נא לעזור לי'. ואמר לי כי אכן תהיה לי רפואה שלימה, אמרתי לו: 'איני מאמין לכם, תנו נא את ידכם אלי', ואכן נתן לי את ידו), וכך זכה הרה"ק מראזוואדוב בזכות אותה שבת לרפואה שלימה.

• הרה"ק רבי יעקב ממעליץ זי"ע בנו של הרה"ק מראפשיץ זי"ע התפרסם כבעל מופת גדול, והיה כ"ק רבינו זי"ע ואמר כי היו מכנים אותו בגאליציע 'דער קליינער בעל שם' (הבעל שם הקטן) משום שהיה בעל מופת גדול. ותחלתו של זה הדבר היה, כאשר היה עדיין רב ב'קאלבסוב', והגיע פעם אחת אל אביו הק' והתאונן לפניו כי אין לו פרנסה בעירו. והסביר את טעם הדבר, כי בני עירו וסמוכותיה רגילים ללכת להתברך אצל צדיקים, ואז הם מביאים להם 'פדיונות' ומתנות. אבל הם רגילים להרכין את ראשם, שהצדיקים יברכו אותם בהנחת ידים על ראשם. ואילו מנהג הרה"ק מראפשיץ היה להקפיד שלא לברך כך את הפונים אליו, וכך גם הוא נוהג, ולכן אין לו פרנסה מרבנותו. אמר לו הרה"ק מראפשיץ בחריפות: 'פאר אלע שווארצע יארן, בענטש!' (כעבור כל השנים השחרות - ביטוי של חוסר ברירה - תבדן!). ומאז אכן התחיל רבי יענקל'ע לברך את הפונים אליו בהנחת ידיו הק' על ראשם, ומאז והלאה נתפרסם בכל סביבותיו לבעל מופת מופלא. פעם אחת בא רבי יענקל'ע אצל אביו הק', שאל אותו הרה"ק מראפשיץ האם הוא אכן מברך את הפונים אליו, ענה רבי יענקל'ע בחיוב. קרא הרה"ק מראפשיץ את אשתו הרבנית, וציוה לרבי יענקל'ע כי יברך את אמו. והרבנית מראפשיץ היתה קצרת קומה, ולכן עלתה ונעמדה על גבי כסא, וכך בייך אותה רבי יענקל'ע בפשטות. ובמשך כל זמן הברכה עמד הרה"ק מראפשיץ והביט עליו, וכך הסכים לברכותיו.

פריש איבערגעדזוקט

לקראת ימי השונב"ם תשפ"ד

עבודת ימי השונב"ם:
אוועקנעמען דעם תענוג פון 'גשמיות' צו 'רוחניות'

עם קדוש אתה:
די קדושה פון כלל ישראל איז נישטא ביי קיין שום אומה ולשון

וינס ויצא החוצה:
די גדים און סייגים וואס א חסיד'שער בחור דארף זיך מאכן

צו באקומען אין אלע ספרים געשעפטן

הפצה שארץ:
718-812-5120

718.484.2189